

UREDNIŠTVO
IN UPRAVNIŠTVO
JE V LJUBLJANI.

POSAMEZNE
ŠTEVILKE PO 10
VINARJEV.

NOVA DOBA

NAROČNINA ZA
CELO LETO 8 K,
ZA POL LETA 4 K,
ZA ČETRTO LETO
2 K.
V LJUBLJANI S
POŠILJANJEM NA
DOM ISTE CENE.

GLASILO SLOVENSKE GOSPODARSKE STRANKE.

IZHAJA VSAKO SREDO IN SOBOTO. — ZA OZANILA SE PLAČUJE OD TROSTOPNE PETIT-VRSTE PO 15 H, ČE SE OZANILA TISKA ENKRAT, PO 12 H, ČE SE TISKA DVAKRAT IN PO 8 H, ČE SE TISKA TRIKRAT ALI VEČKRAT. — DOPISE IZVOLITE FRANKOVATI. — ROKOPISOV NE VRAČAMO. — NA NAROČBE BREZ ISTODOBNE VPOŠILJATVE NAROČNINE SE NE OZIRAMO. — UPRAVNIŠTVU BLAGOVOLITE POŠILJATI NAROČNINE, REKLAMACIJE, OZANILA, T. J. ADMINISTRATIVNE STVARI.

Streznite se!

Znani svobodomiselní katoliški teolog profesor Schell je pisal leta 1900. profesorju protestantskega bogoslovja Nippoldu mej drugim: „Ves kulturni boj s svojo bedasto nasilnostjo, ki je posegla tudi na versko polje in vzela s tem nemškimi katolikom najlepšo priliko k svobodnemu napredku v narodnem duhu, je deloval za kurijo in ultramontanizem z njegovim češčenjem avtoritete in z njegovo dušnopastirsko politiko.“ Kako zelo je utemeljena ta kritika, ve vsak, komur je znano, kako je podlegel železni kancelar „nebeški Bismark“ v kulturnem boju.

Dobro je včasih malo spomniti se na zgodovino; dobro bi bilo pa tudi, da bi se Slovenci, zlasti slovenski takozvani liberalci včasih iz zgodovine tudi kaj naučili. Desetletja že se bije na Slovenskem neizprosen boj „na nož“ med liberalizmom in klerikalizmom. In uspeh? Klerikalizem gospoduje! Pa saj drugodi tudi napreduje, se mi bo reklo. Istina, a težko je dobiti narod, kjer bi bil pristni klerikalizem tako neomejen gospod. In če tudi drugodi napreduje, se godi to vsled tega, ker je liberalizem delal povsod iste napake. Mesto pozitivnega dela, mesto izobraževanja ljudstva v naprednem smislu, mesto organizacije naroda, se je kadilo onim, ki so z najizbranišimi psovki obkladali svoje nasprotnike, ti so pa pri tem nemoteno mogli delati v svojem smislu in so resnično tudi delali. Drugod so se prilagodili časovnim razmeram, le pri nas se še „udriha“ po starem in „kadi“ po starem.

Nečemo raziskavati, kdo je začel s psovanjem, ali liberalci ali klerikalci; tudi je brezpomembno, kdo je originalnejši v izrazih. Eno je gotovo, da je taktika napadov in obrekovanja ter smešenja oseb, posebno duhovščine vse prej kot pripravno sredstvo zastaviti pot klerikalizmu in opomoči slabotni svobodomiselnosti na Slovenskem. Tem manj se pa doseže s tem načinom „delovanja“, ako je nasprotnik predstavitelj in nositelj — čeprav navidezno — ljudstvu svetih čustev.

Vsaka krivica vzbudi dvojno sočutje, vsako nasilstvo pomnožen odpor! Doseže pa se ravno nasprotno. Oni, ki so bili preje tihi in mirni, se oglase in branijo, oni, ki so bili neodločni, postanejo odločni bojevniki. In svobodomiselnost, ne le da ne napreduje, ampak postaja vedno bolj — fraza.

LISTEK.

Anton Rebula in godovi.

Dandanes ima res že skoraj vsak sleherni človek svoj god; zato nimajo godovi, če se stvar bolj natanko premisli, pravzaprav nobene posebne važnosti več in — moja častna beseda! — jaz samodsebe ne bi svojega niti povohal ne! Ako navzlic temu praznujem vsako leto svoj god in sicer — to moram priznati — tako svečano, kakor se niso nikdar poprej praznovali godovi v naši rodbini, tudi ne v najsičajnejši njeni dobi, namreč tačas, ko je bil moj praded Martin cerkveni ključar in upravičen nositi nebo pri procesijah, nisem jaz temu kriv, ampak zgolj moj izvrstni prijatelj Anton Rebula, hišni posestnik, mestni oče in član za Haderlapov spomenik v beli Ljubljani, — Bog mu daj zdravje!

Vsak človek ima pač svoje veselje, ta to, oni ono. No, in Antona Rebulo veselijo godovi prijateljev, nabira jih, zabelezuje jih v svoj žepni koledar, a kadar doteko, jih točno in temeljito in brez pardona slavi! Ne iz kakih sebičnih namenov, tudi ne iz političnih, kakor mu je že očitala nevoščljivost, ne, zgolj iz najčistejšega, plemenitega, idealnega navdušenja za godove samobsebi. Poznam moža od podplat do pleše in jamčim zanj: stvar mu gre res od srca!

In pri nas se bije na ta način boj že — desetletja. Pa ne bi imeli veliko proti temu, če ne bi imela ta kakor ona stranka nesramnosti trditi, da se bori za sveto narodno stvar. Kako služi svobodomiselnosti, kako klerikalizmu smo videli, kako zelo pa nam koristi v narodnem oziru, to vidimo vedno v državnem in deželnem zboru, v Ljubljani, v Domžalah, na Jesenicah, vidimo pri vseh imenovanjih na narodno najvažnejših zavodih in uradih.

Smelejše kot kdaj nastopa nemštvo v Ljubljani, in boljše kot kdaj se godi nemški obrti, nemški industriji na Kranjskem. In kako bi si upala vlada izvršiti take atentate na našo narodnost, če ne bi znala uspraviti narodnostni čut naših, začasno odločilnih klerikalnih zastopnikov s klerikalnimi darovi in obljubami? Pa pogledjmo v vse one kraje, kjer se bije klerikalno-liberalni boj v vsej svoji ostudnosti in publosti! Kakšni so uspehi na Jesenicah? Vse narodno življenje z malimi izjemami spi in tovarna gospodarja že sedaj in bo v doglednem času neomejen gospodar.

Povsod samo za to, ker je liberalno in klerikalno načelo višje kot narodnost, in ker ljudje, ki so bili poklicani vzbuditi narodni čut med priprostim narodom, in ki bi morali vzgojiti predvsem slovenske narodnjake, vzgajajo liberalce in klerikalce.

Kje je večja krivda v tem slučaju, kje v onem, je stranska stvar. Navadno se greši na obeh! Za nas je važno samo to, da smo konstatirali, da sedanji naš boj slabina našo moč, škoduje slovenski narodnosti in gospodarsko slabi alina ravnost uničuje Slovence. Važno je pa tudi to, da s sedanjim načinom ne služimo ne napredku, ne svobodil!

In če svobodomiselnici ne delajo za svobodomiselnost, in ne koristijo tudi narodnosti s svojim delom, in če klerikalci ne delajo v prid slovenskega naroda s svojo, predvsem klerikalno politiko, potem ni težko odločiti se za pot vsem tistim, ki hočejo predvsem napredek in procvit slovenskega naroda.

Tem ne veljaj naš klic! Veljaj pa vsem onim, ki so oslepljeni od napačne svobodomiselnosti, ali klerikalne zarizenosti.

Streznite se!

Moje ime je Franc in moj god je tretjega decembra. Tačas ni Antona Rebule že skozi cel teden poprej, kadar me sreča, nič drugega nego samo šegavo mežikanje in skrivnostno kremženje, prav tako, kakor se mežikamo in kremžimo prijatelju, ki je postal iznenaden oče dvojčkov, dasi nima patenta niti za enega.

Jaz se seveda hlinim, da ne vem, kaj pomenja njegova razburljiva mimika, in zvedavo silim vanj za pojasnila. To ga neizrečensko veseli; kleca s koleno, si bije z rokami obnje, se krohota do solza in jo potem jadno odkuri, da bi mu ne izsilil skrivnosti. Tako viharjih pojavov globokega duševnega zadovoljstva Anton Rebula ne zna hliniti: To je pristna roba!

Potem pride moj god. Da dobim ta dan od njega in od njegove milostne kar celo kopico razglednic, ki se v njih slavi moj god s tako navdušeno vneemo, kakor da sem vsaj zadeli glavni dobiček državne loterije, ni nič posebnega. Ali, kdor misli, da je s tem mojega godu in njegovega slavlja konec, ta ne pozna Antona Rebule.

Razglednice so bile le za zajtrk. Opoludne mi pritorovi njegova pobožna Jera, titularna devica šestdesetih let, ogromno torto, ki bi zadostovala za pol leta želodčnega katara, nadalje velikanski šopek, pisan in duhteč kakor tisoč petelinov in slednjič prav lep pozdrav in povabilo od gospoda in gospe, ki ju naj zvečer sigurno obiščem. Najsičajnejša točka vsega slavlja me pa čaka baš zvečer: to

Nova železnica na Dolenjskem.

Železnica Trebnje-Št. Janž se pridno gradi Povsod ob celi progi je vse polno delavcev, deloma domačinov, deloma tujecev, ki pridno delajo prekope, nasipe in vtrjujejo precej mehka tla ob Mirni. Celo pot, ki drži iz Trebnjega skozi Mirno, Mokronog in Krmelj-Št. Janž, srečavaš množice ljudi, vozov in živine. Vsak, kdor je hodil pred leti po teh krajih in pozna celo dolino, mora priznati, da se je že sedaj promet po dolini Mirne znatno povečal. Še več življenja pa pride v sedaj res mirno mirensko dolino z novo železnico.

In to nam daje ravno povod k raznim mislim. Do sedaj je bilo trgovanje po celi dolini skoro nepoznano. Mirna, Št. Rupert, Sv. Trojica in Št. Janž niso konsumirali skoro ničesar, edino, kar se je razpečavalo domačih pridelkov, kakor: sadja, fižola, jaje, masla in lesa v tej dolini, je porabil največ trg Mokronog, vendar tudi ta odjemalec ni bil ravno tako velik, ker so tržani sami še večjidel poljedelci. Kmetje so torej svoje pridelke malo razpečavali vsled slabih konsumentov in slabih prometnih zvez. Saj dostikrat „hribci“ še vina, kolikor ga je v sedanjih za trto slabih časih gorica dala, niso mogli razprodati, ako ga niso hoteli dati v izgubo, dasi je eviček teh krajev priznana jako oober. Največja zapreka in ovira vinske trgovine so bile do sedaj pač slabe ceste in dolga voznina. Tudi les se je slabo prodajal. Edino blago, katerega se je iz doline mnogo izvozilo je oglje, ki se žge v trebeljskih gozdih in se izvažna 4 ure daleč na postajo v Trebnje. Od živine izvažna dolina največ svinj in nekoliko goveje živine, deloma v Trebnje ali pa v Sevnico.

Dasí pa producira cela dolina in sosednji hribi domačega blaga jako mnogo, dasi je vinogradstvo, živinoreja in sadjereja že precej razvita, vendar je bilo trgovanje in kupčija primeroma jako malo, z ozirom na druge kraje skoro nič razvita. O nekaki industriji pa po celi dolgi in lepi dolini ne more biti niti govora. Tisto malo žag in ena usnjarija se v tolikem kraju izgubi popolnoma.

Nekoliko važnejši je Krmelj s svojim premogokopom. Cela pokrajina je bila doslej nekako zaspana in dasi so kraji in sploh cela dolina Mirne lepa in romantična, vendar ni mogel pogled po mirenski in šentruperski planjavi vzbuditi nikakega veselja in zadovoljstva. Razen gozdov in polja, vinogradov in travnikov ter malih kočic in vasi ni bilo opaziti nikakšnega gospodarskega blago-

je govoranca Antona Rebule v krogu ad hoc zbrane prijateljske družbe.

Govori so vobče tostran Sotle tako malo priljubljeni, kakor salonske suknje: le kadar ni nikakor drugače, jo oblečeš ali jih poslušáš — z žalostno vdanostjo v srečo. Toda Anton Rebula ima menda poseben dar jezika: o vsaki priliki se zbere pri njem vse polno hvaležnih poslušalcev, celo iz daljne Škofje Loke prihite rodoljubi, a ko se poslove, ne morejo prehvaliti njegovega vina. Takšen govornik je Anton Rebula! — Govori počasi, z zamolklim glasom, važno in resno, kakor da stoji ob odprtem grobu nepozabnega prijatelja, a z natančnim izgovarjanjem vseh končnic ume rafinirano povišati svečanost trenutka.

Zadnjič sem pisal za njim in so se njegove, deloma naravnost na poezijo spominjajoče besede glasile takole:

„Slavna družba! Velepomemben dan biva nocoj v naši sredini! — Redke so tiste rože, ki cveto v krutem zimskem času pod ledeno odejo; tembolj nas mora razveseliti tista, ki s svojim jeklenim značajem premaga vse temne ovire in se povspe do sinjega solnea. Toda roža, slavna gospoda, sedi nocoj v naši sredini! (Klici: živio roža, živio!) — Slavna gospoda! Leta teko in mi z njimi. Kdor vidi sivi las, ki prijatelju Francu že odmeva z zlačajne glave, ne bi verjel, da je ta sivi las, ta čestitljivi sivi las, slavna družba, kdaj vred z menoj trgal hlače tretjega gimnazijskega razreda. Mnogo je bilo tovarišev,

stanja. Sploh je gospodarstvo, kaj še le obrt in industrija v dolini precej zanemarjeno. Kmetov, velikih kmetov ni, le semintja se najde kakšen večji posestnik, ostali so pa večinoma bajtarji, kajzarji in polgruntarji z eno kravo, par svinjami in semintja s parom volov. Da gospodarstvo doline ni ravno v dobrem stanju, je največ krivo izseljevanje v Ameriko, kamor odidejo najboljše delavske in tudi mnogokrat naobražene kmetske moči, v drugi vrsti je pa krivo pijančevanje.

Zato je cela dolina z radostjo pozdravila novo železnico, ki naj prinese v te rodovitne a zapuščene kraje novega življenja. Dasi se predvsem št. Ruperčanom in Mokronožanom ni izpolnila želja, da bi dobili kolodvor kolikor mogoče blizu in bosta kolodvora oddaljena dober četrt v Mokronogu skoro pol ure od trga, so se vendar končno hočeš nočeš potolazili samo, da imajo vendar zaželjeno železnico. Vse težko pričakuje, da se iz tvori železnica, ki naj omogoči dolini živahen promet. Brez dvoma bo železnica dolini v veliko korist, še več koristi pa more prinesiti, ako bodo tudi domačini porabili ugodno priliko, ki jo jim nudi nova železnična zveza. Naj torej ne zamude priliko, ki se jim ponuja sama. Ako se naseli tujec, ako se utrdi in udomači tuje blago in tuji izdelki, ako bodo zasedli vse važnejše postojanke priseljenci, morda Nemci, potem bo zopet za dolgo pokopana za nas naša dolina. K tem pomislekom nas sili ravno ugoden položaj doline same.

Vsakdo mora priznati, da se že sedaj pridela mnogo sadja po sosednjih hribih, da se je že sedaj razprodajalo mnogo suhih hrušk, češpelj itd. To se vsled železnice brezdvomno pomnoži, kupecv bo vsled dobre zveze več in kmetje bodo vsled tega bolj štedili in sadje ne bo več gnjilo po tleh kakor sedaj, n. pr. po Cirkniku, Češnjevcu, št. Janžu itd. Sadjereji se bo obračalo vsled tega še več pozornosti.

Tudi živinoreja se bo brezdvomno mnogo povzdignila, saj je že zdaj skoro edino denarno sredstvo našega Dolenjca. Za tem pridejo veliki trebeljski gozdi, ki se sekajo že sedaj in bodo lesno trgovino jako olajšali. Za lesom pride vino in ž njim vinski kupec. Perspektiva v bodočnost bi bila jako lepa, ko bi se domačini znali okoristiti.

Železnica bo torej pripeljala laškega lesnega in vinskega trgovca, nemškega kupca za sadje in živino, prinesla bo s seboj tuje podjetnike in ž njimi tuj vpliv (t. j. nemški), katerega bo premoglo in rudokop v št. Janžu še povečal in utrdir. Ne pravimo, da se bo to zgodilo, toda mogoče je kaj podobnega veliko bolj, kakor je bilo mogoče n. pr. v Domžalah. In kadar se šentjanska železnica podaljša še tistih par metrov do Sevnice ali pa Radeč, kar pač ne bo dolgo, potem kaj „podobnega“ ne bo samo mogoče, ampak čisto naravno, ker industrija v mirenski dolini se mora razviti, saj k temu sili lega Mirne in njene doline sama. Predvsem je Mokronog kakor ustvarjen za industrijo. To bodo pač znali vporabiti nemški spekulanti in kapitalisti, mi bomo pa veseli, da nam dado sploh kaj zasluzka, s svojimi rokami bomo njihov kapital celo množili, kakor to delamo drugod.

Zato je tudi nova železnica resen opomin in ugodna prilika za vse one, ki imajo kaj podjetniškega duha. Zakaj bi se Slovenec ne smel gospodarsko povzdigniti, zakaj bi ravno on ne smel udobno živeti in gospodariti neodvisno v lastni korist! Železnica nehote sili vinskega trgovca v vinorodno Dolenjsko. Zakaj bi tu ne izrabil prilike Dolenjec sam? Istotako je s sadjem, živino, lesom, ogljem itd. Treba bo novih gostiln in restavracij, kdo bo izrabil ugodnost? Začela se bodo industrijska podjetja, bodo-li domačini, posebno premožnejši, mirno gledali tuja, ki se ugnezuje v njihov kraj?

ali le on je bil tako kremenit in jeklen značaj, da mi je puščal prepisavati latinske naloge. Tega mu nikdar ne pozabim, in naj me krije črne večnosti grob! — Vi vsi odkritosrčni prijatelji tukaj zbrani, umete moje čute, saj tudi vi dobro veste, kar je istina, da je v teh razburjenih časih en prijatelj boljši kakor — kakor — najljutejši sovražnik! — In ta moj odkritosrčni prijatelj obhaja danes svoj častiti imendan. Veselil sem se tega dne, kakor se veseli skrbna mati svojega ljubljene sina. Mislim, da govorim vam vsem iz prijateljskega srca, ako v tem odkritosrčnem trenutku prav iz dna srca dvignem svojo čašo z željo: Prijatelj Franc, Bog živi tvoj god!

Nato velikansko navdušenje — saj vino ima res dobro Rebula — kozarci zvene, požrtvovalna grla zaokrožijo „Kol'kor kapljic“, Rebula mi cmokne poljub na lice, njegova nahodna milostna potegne vlažnost skozi nos, kar napravlja v srce segajoč vtis globoke ganjenosti, skratka: moralni uspeh govora je veličasten. Priznati se mora, kar se tiče godov, ni zlepa kdo kos Antonu Rebuli.

Seveda je treba odgovarjati. V ta namen sem si že pred leti preskrbel primeren govor, in ker je dovolj ugajal, ga vsako leto kar ponavljam; kaj bi! saj drugi govorniki tudi vedno isto mlatijo. Moj govor je torej tak, pripominjam pa zaradi lažjega umevanja, da je šaljiv:

„Dokaz, slavna gospoda! Skoraj nisem vreden tolike slave za tako skromno zaslugo kakor je moj god. Res je

Take in enake misli nas navdajajo, ako premotrujemo lepo dolino ob dobro regulirani Mirni. Železnica bo seveda vsekakor v veliko korist in na nas je, da to korist še povečamo in prav izrabimo. Zato je potrebno, da se že sedaj vzbudi zanimanje za gospodarsko povzdigo doline, dokler je še v naših rokah, dokler je še čas, pozneje morda bi bilo že pozno. Zatorej na krov slovenski trgovci in podjetniki!

Izseljevanje v Ameriko in Slovenci.

I.

Vedno bolj pereče postaja vprašanje o izseljevanju ne samo za Ameriko in posebno za Združene države, ampak tudi za evropske dežele in vladarstva, kajti število izseljencev narašča rapidno. Med tem, ko se je leta 1904. priselilo v Združene države 812.000 ljudi, je naraslo to število leta 1905. že na 1.026.000! Posebej za Avstro-ogrsko imamo leta 1904. 177.156 in leta 1905. že 275.693 izseljencev. Torej v enem letu skoro stotisoč ljudi več, ki gredo sreče iskat v Ameriko.

Pri tako ogromnem napredovanju je jasno, da Združene države, kamor gre glavni tok izseljencev, ne morejo biti mirne, kajti obilica delaželjnih Evropejcev brezdvomno znižuje ceno dela in izpodriva dražje domače moči, katere ne bodo ostale tihe ob nepoklicani tuji konkurenci. Na drugi strani pa je treba ameriškim državam se zavarovati proti izvrzkom tujih držav, proti ljudem, ki bi ameriške države mogle le obteževati, bodisi, da so nevarni občni blaginji, da so nezmožni preživljati sebe in svoje, in tako pripravni obremeniti javne fondne in zaklade. Tako obstoja že iz l. 1903. zakon, ki zabranjuje izkrcanje v ameriški luki Združenih držav vsem onim, ki bi mogli obtežiti državne blagajne, kot so duševno in telesno bolni, dalje be rači, prostitutke, državi nevarni ljudje, hudodeleci itd. Prepoveduje pa ta zakon priseljevanje tudi vsem tistim delavcem, ki so zavezani s pogodbo z ameriškim delodajalcem.

Že ta zadnji odstavek je narejen v prid ameriškim strokovnim delavskim organizacijam, ki se s tem hočejo vsaj nekoliko zavarovati proti tujim ceninim močem. V poznejših dostavkih se je hotelo te določbe še poostriiti s tem, da se je zahtevalo od vsakega priseljenca vsaj zmožnost čitanja, da se je hotelo od vsakega priseljenca zahtevati, da ima vsaj 50 dolarjev premoženja itd. Ker se je naložila dolžnost prevažanja nazaj v domovino v slučaju odvrnitve tisti parobrodni družbi, ki je izseljenca pripeljala v Ameriko, so morale poostriiti tudi parobrodne družbe zdravniško preiskavo in druge zahteve.

Pa vse to, kakor smo videli, ni bilo v stanju zadržati velikanskega napredovanja v priseljevanju v Ameriko. Treba bo drugačnih odredb, treba mednarodne ureditve izseljevalnega vprašanja, če se bo dalo vprašanje izseljevanja, ki je pred vsem socialno, z odredbami sploh količkaj spremeniti. Baje bo v to svrhu prihodnje leto sestanek vseh interesovanih držav, kajti tudi evropske države ne morejo biti ravnodušne napram vedno naraščajoči izgubi navadno najboljših svojih delavnih moči, napram podraženju moči in dela druge vrste, in ne navsezadnje napram izkoriščanju svojih državljanov od parobrodskih družb in brezvestnih agentov.

Na rešitvi tega vprašanja, oziroma na izseljevanju smo interesovani močno tudi mi Slovenci kot narod delavcev in poljedelcev v prvi vrsti. Tudi pri nas narašča število „Amerikancev“ od leta do leta, cele vasi so prazne možkih, cele pokrajine so oddale svoje najboljše delavne

sicer, da imajo krstna imena tudi svoj pomen za življenje. Kak Mirko ali Danilo n. pr. je nemogoč, da bi bil dimnikar ali izdelovatelj sodavice ali kaj takega, prisojeno mu je sigurno kaj višjega. Nasproti kaka Muci ali Fifi more postati po mojem občutku le baletza ali k večjemu še soproga zelo mladega poročnika, dočim ji je kariera vseučiliške profesorice ali tudi le otroške vrtnarice neizprosno zaprta. (Smeh, dame stikajo glave.) Moje ime Franc je čisto indiferentno; Franc je lahko vladar ali čevljar, — pri Sodarju so imeli celo kozliča, ki je slišal na to ime. Moje ime torej ni, da bi zaslužilo posebne slave. Vem tudi, da mi ga ti, prijatelj Anton, nič ne zavidáš. Tudi ako slučajno ne bi bil zadovoljen s svojim lastnim patronom Antonom, zamenjati ga le ne bi hotel, kaj ne, z mojim, s Francem. So pač drugi možje še v sveti zgodovini, ki bi ti njihova imena bolj dišala, kakor moj skromni Franc! N. pr. Noe, oče Noe, ta bi se ti prilagal: rad ga je pil in barko je tudi vozil! (Ploskanje, krohot in teptanje z nogami. Prijatelju Pečatu se zaleti kos klobase. Anton Rebula se joka zadovoljnosti in me potem v znak priznanja všepne v stegno.) S tega stališča moj god gotovo ni vreden vseh onih razglednic, pisma, torte, šopka, govora in povrhu še tako obsežnega poljuba! Ali Anton Rebula ve, kaj dela! Gospoda moja, Anton Rebula je moj najboljši prijatelj, a hkratu je najbolj zvita kanacija tega stoletja. (Hrupno, celo minuto trajajoče navdušeno pritrje-

sile onstran morja, in naš kmet išče zastoj delavca, katerega ni dobiti pogosto za najvišjo ceno. Žal, da ameriške statistike ne štejejo slovenskih izseljencev posebej, nego vedno v družbi s Hrvati, a ker socialne in gospodarske razmere pri obeh bratskih narodih niso bistveno različne, nam vendar more dati splošen pregled izseljevanja pri Slovincih, kakor tudi vpogled v mnoga zanimiva narodno gospodarska vprašanja in prinos k rešitvi važnih narodnih vprašanj za slovenski oziroma jugoslovanski narod.

In v tej smeri hočemo premotriti izseljevanje Slovencev, odnosno Slovencev in Hrvatov. (Sledi.)

Politični pregled.

Kranjski deželni zbor.

Ministrski svet se je končno odločil, da se kranjski deželni zbor sploh ne skliče. Medtem, ko bodo drugod deželni zbori reševali potrebna vprašanja in razpravljali predvsem o volilni reformi za deželne zборе, bomo mi brez zbora, ki bi vendar imel najvažnejšo nalogo, da izvede toli potrebno volilno reformo. Vlada je sicer že predložila volilni načrt za Kranjsko, ki seveda niti daleko ne diši po enaki volilni pravici. Zato so napovedali liberalci boj taki volilni reformi deloma iz strankarske koristi, deloma, ker hočejo javnosti pokazati svoje demokratstvo. Tudi klerikaleci so za volilno preosnovo, vendar ne proti vladni predlogi, ker bi si po ustanovitvi nove kurije brezdvomno pridobili premoč v deželnem zboru. In tako se bojujeta obe stranki le za korist tistih ubogih 10 nemških veleposestnikov, katerim si ne upajo ne klerikaleci, ne liberalci skriviti niti lasu na glavi. Ker tudi do kompromisa glede volilne reforme med strankami ni prišlo, obravnavanje o volilni reformi sploh ne pride v vpogled in je povzročilo, da se deželni zbor sploh ne skliče, ker bi ne funkcioniral.

Vlada bo torej razpisala volitve po starem načrtu. Klerikaleci upajo na uspehe, liberalci so pa prepričani, da se njihovo posestno stanje ne izpremeni. Se bo pač zopet nadaljevala stara igra v deželnem zboru, tako pogubonosna za celo Kranjsko. Po drugih avstrijskih deželah se pripravljajo resen boj za splošno in enako volilno pravico v deželne zборе, pri nas pa ostane pri starem samo, da se še umetno vzdržuje kranjsko nemštvo, ki bi drugače razpadlo na mah. Deželni zbor starega zistema bo le ovira in zapreka gospodarskemu in kulturnemu razvoju Kranjske, zato bi pa moralo biti vsakemu Slovincu prvo, da se uvede splošna in enaka volilna pravica za deželni zbor kranjski. Za sedaj pa bodo Nemci še vedno odločevali v edini deželi, kjer bi sploh lahko popolnoma gospodarili Slovenci, če bi ne uganjali svoje otročje, strankarske politike v lastno svojo škodo.

Hrvatska.

Odkar sta Wekerle in Fuček začela razvozlati štrono, ki sta jo — s svojega stališča bi rekli — hvala Bogu zmešala, je njuno tiho rovanje šlo za rušitvijo h r v a t s k o s r b s k e s l o g e, reprezentirane v saborski koaliciji. Nevarnosti je pretilo tej slogi dosti; na hrvatski stranki je poleg koalirane „Stranke prava“ stal „čisti“ dr. Frank, ki mu je ena izmed najbolj programnih točk negiranje srbskega imena, na drugi strani pa srbski „Radikaleci“, ki so v Zemunu komodno paktirali s tamošnjimi pangermani in pred kratkim zavrnilo kandidaturu prejšnjega justičnega šefa narodne vlade dr. Badaja. In v istini se je zadnje soboto koaliciji odkrnil komad: „Srbska radikalna stranka“ je zadnje soboto izstopila iz koalicije; svoj korak

Dalje v prilogi.

vanje. Rebula se ginjen klanja.) Jaz ga poznam! — Gospoda moja, res je, da je v tretji šoli prepisaval moje latinske naloge, in sicer tako previdno in izbirčno, da je dobival vedno boljši red nego jaz. Ali če ga danes gledam veljavnega hišnika, mestnega in rodbinskega očeta, srečnega soproga (Živio gospa!) in spoštovanega odbornika za Haderlapov spomenik, se bridko kesam, zakaj nisem ja z prepisaval n j e g o v i h latinskih nalog! (Krohot Rebule s spremljanjem mešanega zbora.) Potem bi bil nemara danes tudi jaz posestnik hiše in soproge, mestni in rodbinski oče in odbornik za onegav spomenik, — tako pa sem suh uradnik X. razreda in še to ne bi bil, da se ni zame krepko zavzel rajni glavar pl. Tropfen, ker sem vsak večer do dveh domino igral z njim. Revez sem in revež bom in moj dobrosrčni prijatelj Rebula pri najboljši volji v resnici ne more ničesar, prav ničesar najti na čimur bi mi mogel čestitati, razen — mojega godu! (Rebula: Oho, oho!) Tako je! Prosim, kar povej, ali si mi že kdaj na čem drugem čestital, kakor za god? No, vidiš! — Sicer pa, kar je, to je, kakor je tisti rekel, ki je po tiskovni pomoči postal baron. Boljši god, kakor čisto nič, in vesel moram biti pravzaprav, da imam vsaj god. Sicer bi bilo moje življenje menda čisto brez vsebine in za človeštvo sploh brez pomena. God je pa vendarle nekaj in hvala Bogu, da ga imam! Vsak pač po svojih zmožnostih! — Iskreno sem torej hvaležen tebi, dični Rebula (dični

utemeljuje z napadi, ki jim je baje bila izpostavljena od strani koalirane „Srbske samostalne stranke“, torej s čisto internimi srbskimi in strankarskimi argumenti. „Radikale“ so s tem prodali velike narodne prebitke za strankarsko korist in to v dobi, ko je bila slova v koaliciji glavni uvet pobebe nad Madžari in nepremagljiv tabor zoper mahinacije Fučkove. Za plačo jim Wekerle obeta, da posadi na mesto pokojnega patriarha Brankovića v Karloveh pristaša radikalne stranke. Wekerle da plačilo — cui prodest? Na misel prihajajo tu naši separatistični „Kranjci“, ki podpirajo poleg nekaterih slovenskih le nemške knjige, poudarjajo prirodnost naših zvez z Nemci ter z isto odločnostjo odvrčajo od Hrvatov: to so pomagali naših sovražnikov in dobrodošli njim, ki se boje najbolj slovensko-hrvatske koalicije!

Fuček-Bakoczay, ki je bil na cesarjev rojstni dan, vozeč se od cesarske maše, v Zagrebu pošeno izfučkan, je končno dal objaviti načrt svojega programa, ki obsega te točke: 1. v Hrvatski in Slavoniji se nastavlja, kolikor mogoče, samo hrv.-slavonski pripadniki, 2. za izobrazbo železniskih uradnikov v Hrvatski bo namesto 12 — 30 stipendij v Pešti in bo (v Zagrebu?) poseben tečaj za nje, 3. v poljedelskem ministrtvu se ustanovi hrvatski oddelek, 4. na čelo hrv. oddelka finančnega ministrtva stopi „finančni činovnik strokovnjak“. Madžarofilsko časopisje hvali ta program; kako ga naj hvali Hrvat? Hrvatski činovniki in hrvatski jezik so po tem programu le za vnanji promet s publiko, ne pa tudi za notranje poslovanje! In „madžarski kurzi“ za Hrvate — teh po nagodbi ne bi smelo biti, ker bi tudi notranji uradni jezik na železnici moral biti hrvatski.

Fuček se je dal intervjuirati za „Neue Freie Presse“, ki vedno pomaga madžarskim Židom. Pseudoustavnost Košutovstva se vidi tudi iz uvoda, ki stoji na čelu objave Fučkovega programa, češ, Njegovo Veličanstvo je odobrilo tudi mere, ki bi se podvzele, in sicer na „Previšnjo željo takoj“; veliki Bečo-fili se tu skrivajo za — Beč!!

„Obzor“ piše: „Ako je Bakoczayu še kaj trebalo, da totalno onemogoči ustrojeno stranke, ki bi ga hotela podpirati, tedaj je ta program dosegel svojo svrhu. Pridržanje madž. jezika kot kvalifikacije, sprejem tega jezika v program mora Bakoczaya učiniti nemogočim i v očeh tistih, ki so verovali v dobre intencije madž. zaupnika na stoliču hrv. banov.“ Javi se sedaj, da hoče — Bakoczay kandidirati v sabor v Dragoniču!

Rusi proti Rusinom.

V naši monarhiji je še polno vprašanj, ki so ostala nerazrešena, ker je to tudi v interesu nemške naše vlade. Hrvatskosrbski spor se umetno goji, ker pravi Hrvatje in pravi Srbi spora ne poznajo, provincijalne težnje se podpirajo in zatorej ni čuda, da pri nas narodnostnega miru niti med sokravnimi brati ne poznamo.

Najžalostnejši narodni razkol pa plapola sedaj v vzhodni Galiciji in v Bukovini.

Pot temu sporu je pripravila vlada že pred 50 leti, ko je umetno vzgojila Rusine. Res je, da se dialekt v Galiciji precej razločuje od pismenega velikoruskega jezika, vendar ta razlika je v primeri z nemškimi narečji in pa ako vpoštevamo, da je ljudstvo do tedaj čitalo le velikoruske knjige, tako neznatna, da bi sama nikoli ali pa težko privedla k razporu, posebno še, ker je Ukrajina sama dajala velikoruske pisatelje in pesnike. Pred polstoletjem torej se je šele opazalo nekako ukrajinsko, rusinsko ali, kakor so ga tudi imenovali, rutensko gibanje.

Rebula si utrne solzo, in vam milostiva (okrogla milostiva si utrne nasek v predpasnik), Bog vama povrni razglednice, šopek, torto, govor in tako obsežni poljub stotisočkrat, pa brez škode za zdravje, — in tebi, častito omizje (častito omizje resno zre v svoje kozarce), da si se tako izpodbudno spominjalo moje skromne zasluge. Mislim, da se vam vsem ne morem na primernejši način izkazati hvaležnega, nego da vam resno in svečano objubljam, da se hočem vsikdar z vso verno in vso vztrajnostjo truditi, da bom tudi zanaprej vsako leto imel svoj god. In v to ime Bog in narod!

Ta govor ni slab, zlasti če se pozna razmere. Tudi se boljše sliši, nego se čita. Pečat in njegov brat, ki se prav tako piše, bi nad vse rada izvedela, odkod ga imam. Pravil jima bom, seveda!

Razen prve napitnice na slavljenca govori jih Anton Rebula še štiri do šest drugih na čast in v spomin vsemu sorodstvu in svaštvu slavljenčevemu do šestega kolena: vse ima zabeležene, nobenega ne pozabi. Niti mojih štirih vpokojenih in dveh aktivnih nevest ni prezrl! Obstoji pa star, ním dogovor, da je omizje zavezano poslušati le prva dva govora, nadaljne pa le, kdor sam hoče. Tako se ne zatira dobra volja in šele ob treh, štirih je godu konec.

Godovi provzročajo Antonu Rebuli neverjetno veliko posla. Sam mi je tožil, da ga že ne zmaga več in da odloži zato mandat za občinski svet in mesto odbornika za Haderlapov spomenik. Le hišni posestnik, soprog in rodbinski oče za sedaj še ostane. Bog mu daj zdravje!

Pri nas ga je podpirala vlada, na Ruskem pa revolucijonarji in tako je nakrat nastopil na pozorišče nov narod, narod Rusinov.

Razvila se je mala narodna literatura, ki je imela predvsem propagatorični namen. Od tedaj sta pa nastala med Ukrajinci ali Malorusi samimi dva tabora. Prvi takozvani konservativci ali rusofili so za edinstvo jezika in literature, drugi pa hočejo popolno ločitev od velikoruskega plemena.

V nov štadij je pri nas prišel ta spor z Markovem nastopom v parlamentu, kjer je govoril ruski. Ker so proti ruščini protestirali Rusini in mnogi drugi poslanci, je podpredsednik dr. Žaček odvzel dr. Markovu besedo. To je dalo avstrijskim Rusom povod, da so zahtevali od svojih peterih poslancev, naj izstopijo iz skupnega rusinskega kluba, razglasili rusinske poslance za izdajice in začeli po vseh krajih prirejati javne shode. In sedaj zopet na novo pozivlje „Galičania“ ruske narodne poslance naj še nadalje v vseh krajih prirejajo ljudske tabore, ki se naj končajo s slednjo resolucijo:

1. Rusko ljudstvo v Galiciji protestira proti takozvanim rusinskim ali ukrajinskim poslancem, ki se odreka ruskega imena in jih pozivlja, da odlože mandate;

2. ruski narod popolnoma odobrava govor dr. Markova v dunajskem parlamentu in odobrava istotako izstop ruskih poslancev iz rutenskega oziroma ukrajinskega kluba;

3. rusko ljudstvo protestira proti temu, da je podpredsednik poslanske zbornice dr. Žaček nepostavno odvzel dr. Markovu besedo in se vdal teroru rutenskih oziroma ukrajinskih poslancev;

4. rusko ljudstvo zahteva od vlade, da dá ruskemu jeziku pravico javnosti in ga uvede v šole kot obvezni jezik;

5. ruski narod izreka ogorčenost poslancem-separatistom, varajoče pred volitvami ljudstvo, da baje pridobe kmetom grajske gozde in zemljišča, ako bodo izvoljeni za poslance, sedaj pa ne samo, da ne pridobe gozdov in zemljišč, kar je seveda nemogoče, ampak so celo v svoji nesramnosti glasovali proti predlogu Markova, da bi vojaki dobili za časa žetve dopust za delo na polju;

6. rusko ljudstvo zahteva, da bi bil odpravljen feničen pravopis;

7. rusko ljudstvo zahteva, da se ustanove kmetske banke.

Rusko.

Najbolj gnila in trhla ter gospodarsko najbolj zemarjena država je Rusija. In to je tudi eden glavnih povzročiteljev vednih nemirov in vedne revolucije.

V državi, ki je tako obširna in razsežna, v kateri živi toliko raznovrstnih narodov bodisi po jeziku ali veri, kjer vlada največje razkošje in največja beda, je pač samoočebni umevno, da zahtevajo vsi ti različni duhovi tudi nekoliko več svobode, kakor jo je dopuščal stari absolutizem. Je-li potem čudno, ako po celi državi vre, ako vse hrepeni po oddušku od večne tiranije od sovražnega samodržstva.

Narod, ako le količkaj napreduje in se razvija, zahteva in tudi potrebuje več, stare vezi postajajo preozke in neznosne. Od tod se porajajo vsi tisti revolucionarni elementi, ki hočejo mesto polagoma doseči naenkrat svoj namen. Od tod tako razburjenje med duhovi, nezadovoljnost itd. In ruski narod potrebuje preporoda. Stare železne okove morajo razpasti, ako hoče zasijati v Rusijo solnce lepše bodočnosti. Ker se postavnim potom ne doseže ničesar skušajo razne stranke z nasiljem usiliti svoje programe. Cela ruska država razpada na nebroj strank, kakor na: kadete, socialne demokrate, revolucijonarje, anarhiste in na nebroj manjših protivladnih stranic ter na vladi prijazne oktohriste in zvezo ruskega naroda. Vse te stranke skušajo s silo prodreti in je zato vsaka konfuzija celo med sorodnimi strankami nemogoča.

Kakor stranke, toliko bolj nasilna je pa vlada, ki deluje z vsem svojim aparatom za absolutizem. Vsak dan pomori na stotine takozvanih atentatorjev, revolucijonarjev, nevarnih oseb itd. Za volitve v tretjo durno se pripravljajo z vsemi močmi. Volilno pravico je dala komaj 60% upravičencem, izločila je vse neruske narode razven Poljakov, katerim je pustila naravnost sramotno zastopstvo. Tudi stranke se pripravljajo za volilni boj.

To pripravljavanje so z ene strani uboji in umori, z druge zopet zapori in smrt. Uboji in umori so prešli takorekoč že v kri vseh strankarjev, saj je celo vodja politične stranke javno ustrelil nedolžnega mladeniča. Povsod se širi tihi upor in sovražstvo napram nesomišljenikom, celo armada, ki stoji pod vednim strogim nadzorstvom vlade, je prežeta z revolucijonarim duhom.

In vlada si ne zna pomagati drugače, kakor, da razpušča razne vojaške kazine, disciplinira časnike, zapira vojaštvo in kaznuje cele uporne polke. Zapori so prenapoljeni s samimi političnimi zločinci. Noben višji politični uradnik si ne upa na prosto brez velikega vojaškega spremstva in velikanskih varnostnih priprav.

Vse kaže na žalostne socialne razmere. Na eni strani pritisk, bič, zapor, smrt, korupcija, na drugi strani zopet

odpor, atentati, umori, ropi itd. Ali se more pri takih razmerah narod povoljno razvijati, ali niso tu vsi brez razlike nehote potegnjeni v strankarski boj?

In potem zunanja politika Rusije? Po porazu na Daljnem vztoku koncesije Japoncem, razne pogodbe v prosep drugih držav, posebno Japonske in Angležke, ohladitev prijateljstva s Francijo, nesrečna politika na Balkanu itd. Ni to pač jase dokaz onemoglosti Rusije!

Vendar izgubljena Rusija ni. Iz revolucije pride nekoč pomlajena nova Rusija, ki bo krepko prijala krmilo prenovljene države. Čim prej padejo stari režimi, pade absolutizem in nastopi doba demokratizacije cele ustave, napoči nova doba ruskega naroda. Še-le tedaj se bo mogel svobodno razvijati in stopiti kot vreden drug v krog evropskih narodov. Morda prinese nova дума kljub raznim pomislekom nekoliko upanja na boljšo bodočnost ruske države.

Svetovni kongres socialnih demokratov.

V Štutgartu se vrši sedaj sedmi svetovni socialno-demokratični shod. Na shod so prišli zastopniki skoro vseh večjih organizacij proletarcev v raznih državah. Shod vzbuja precejšnje zanimanje raznih vrst, posebno, ker je nekaka demonstracija mirovni konferenci v Haagu. Dnevni red shoda je sledeči: 1) Militarizem in mednarodni konflikt; 2) razmerje med političnimi strankami in strokovnimi organizacijami; 3) kolonijalno vprašanje; 4) priseljevanje in izseljevanje delavcev in 5) ženska volilna pravica. Za vsako posamezno točko je izvoljen poseben odsek, ki ima nalogo proučiti in preresetati dotično vprašanje in podati potem tozadevne predloge.

Splošno je debata jako živahna, včasih celo preživahna in nekoliko nasilna. Obravnavale so se že razne točke, vendar do popolnega sporazumljenja vseh skoro ni prišlo. Povod veliki debati sta dala posebno militarizem in kolonijalno vprašanje. Ekstremni antimilitaristi so v manjšini in zato njihovi predlogi ne morejo prodreti, posebno, ker stoji nemška socialna demokracija kakor skala za militarizem, saj je vendar znano, da je socialno-demokratična stranka na Nemškem popolnoma vladna, dasi ne ofiicelno. Tudi govori za militarizem, izjava Beblova, ki je dejal notranjemu ministru na vprašanje, zakaj ne protestira proti antimilitaristični brošuri anarhistov: „Saj sem se že pred dvema mesecema javno izrazil proti omenjeni brošuri“. Bil je torej še bolj previden kot minister sam. Ravno vojaško vprašanje bo delalo socialnim demokratom še dosti preglavic. Tudi kolonijalno vprašanje daje misliti. Nekateri so sploh nasprotni, da bi se podpiral kapital kolonijalnih podjetnikov, drugi so zopet mnenja, da se da kolonijalno vprašanje prav lahko izboljšati. Istotako je velike važnosti, kako razreši shod vprašanje ženske volilne pravice. Radovedni smo tudi, kakšno stališče zavzame kongres proti anarhistom, teroristom in podobnim, še radikalnejšim elementom, kakor so socialni demokratje.

Maroko.

Bolj in bolj divja v Maroku nemir. V začetku je Francoska upala, da bo upor udušila lahko brez posebnega napora, zato je odposlala tudi na afriško obrežje le neznatno peščico vojaštva. Istotako je menila tudi Španija. Sedaj pa se je pokazalo, da delo v Afriki ni tako lahko in da traja vojska lahko še dolgo časa.

Maroška plemena so se zaklela pomoriti vse Evropejce in zato se v vedno novih četah približujejo mestom, posebno pomorskim. Vstaja se vedno bolj in bolj širi po celi deželi in sultanovo vojaštvo je takorekoč brez moči, ako bi hotelo nastopiti proti upornim četam gorskih plemen. Nekateri celo mislijo, da sultan nima drugega izhoda kakor, da se sam pridruži upornikom in prične vojsko proti Francozom. V tem slučaju edino bi našel zopet simpatij celega prebivalstva.

Pojavil se je pa še jako pomemben slučaj v sultanovi rodbini sami. Sultanov brat se je dal namreč razglasiti za proti-sultana in našel naenkrat mnogo privržencev. Pravijo, da namerava z 20.000 vojaki udariti proti Kasablanki in napasti evropsko vojaštvo.

Ako to res stori, najde brezdvomno veliko oporo pri vstaših samih in se lahko polasti celega cesarstva. Ta dejstva torej kažejo, da postaja položaj v Maroku vedno bolj zamotan in opasen. To uvideva tudi Francoska, ki se pritožuje nad malomarnostjo in sebičnostjo Španije, in zato je francoski general Drude že ponovno zahteval pomožnih čet, da more odbiti vsak naval Maročanov.

Do sedaj so imeli Francozi še jako ugoden položaj, ker vstaja še ni bila preveč razširjena in je bilo morje mirno, tako da so ladje bile lahko vsidrane ob obrežju. Ako pa nastane vihar in bo morje razburkano, kar se zelo rado dogaja v ondotnih krajih, tedaj bodo morale oditi ladje na odprto morje, ako ne bodo hotele ostati na nevarnih pečinah. Bodočnost torej ne kaže Francozom nič kaj ugodnosti, ako se sedaj še pravočasno ne utrde in ne dobe pomoči.

Razpravljalo se je tudi že, je-li bi ne bilo dobro odposlati zrakoplove v Afriko, vendar se še ni določilo ničesar, ker bi stroški bili mnogo večji kakor morebitni uspeh.

Napram velevlastim se je izjavila Francija, da programa gl-de Maroka nikakor ne namerava izpremeniti in bo nastopala proti Maroku le toliko časa, dokler razmere povoljno ne uredi. Odnosaji med vladami se vsled Maroka dosedaj še niso nič izpremenile, edino Španija je protestirala na francosko vlado radi pisave francoskega časopisja.

Dnevne vesti domače.

— **K shodu v Sodražici**, ki je popolnoma uspel tako glede stvarnih in temeljnih govorov, ki so obravnavali samo nujne in važne gospodarske potrebe, moramo še par besedi v pojasnilo pripomniti. „Slovenec“ imenuje shod klavern. Mi pa imenujemo klaverne one poskuse, izhajajoče s strani sodražkih klerikalcev, s katerimi so hoteli čim več občinstva odtegniti od shoda. Sklicale so se družbe za prodajo pridelkov na vseh občinskih njivah ob isti uri, sklicale se je shod mladeničev Marijine družbe tudi ob isti uri, in kjer je le bilo mogoče, dobil se je vzrok, da se je koga zadržalo od obiska shoda. Da je bil shod kljub temu vsestransko zadovoljiv, kaže ravno, kako klavrnici so bili vsi ti poskusi. — V popolnilo poročila o shodu objavljamo še imena v krajevni odbor S. G. S. izvoljenih mož. Za občino Sodražico bili so izvoljeni gospodje: Matevž Gruden, Franc Hudolin, Janez Kovačič, Anton Lavrenčič, Jože Oberstar, Matija Oblak in Fran Pirce, za občino Sv. Gregor gospoda Janez Levstik in Anton Pirnat za Goro pa gospod Karol Knavs.

— **Vodstvo „Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“** z ozirom na neistinite vesti, ki so se zadnje čase širile glede razmerja „Družbe“ do založnika vžigalic, I. Perdan in glede njenega poslovanja, objavlja sledečo z njim sklenjeno pogodbo z opombo, da „Družba“ nima nobene zveze in tudi mora v smislu pogodbe odkloniti vsako zvezo s kako tvrdko, ki bi prodajala vžigalice v njen prid. Kar se pa tiče kakovosti vžigalic, prepušča vodstvo sodbo kupujočemu občinstvu. Pogodba je sledeča: „§ 1. Družba sv. Cirila in Metoda v Ljubljani“ prepušča z ozirom na sklep, storjen v 184. vodstveni seji dne 12. julija 1907., tvrdki „I. Perdan“ v Ljubljani razpečavanje vžigalic „družbe sv. Cirila in Metoda“ za čas od 1. (prvega) julija 1907. (sedem) do 1. (prvega) julija 1917. (sedemnajst), tedaj za dobo desetih let. — § 2. Tvrdka I. Perdan prevzema razpečavanje vžigalic „družbe sv. Cirila in Metoda“ v Ljubljani za dobo desetih let, to je, od 1. (prvega) julija 1907. do 1. (prvega) julija 1917. (sedemnajst) pod sledečimi pogoji: a) se zavezuje plačevati „družbi sv. Cirila in Metoda“ v Ljubljani, počenši s 1. (prvim) julijem tega leta od vsakega razpečanega vagona vžigalic znesek po 240 kron (dvesto in štirideset) . . . b) garantira „družbi sv. Cirila in Metoda“ iz razpečavanja teh vžigalic najmanj 6000 kron (šest tisoč) dohodkov na leto. Za slučaj, da bi ne razpečala toliko vagonov na leto, da bi to razpečavanje doneslo družbi 6000 kron (šest tisoč) na leto, zavezuje se vkljub temu eventualni primanjkljaj do 6000 kron (šest tisoč) družbi sama plačati, tako da je družbi garantiran iz razpečavanja vžigalic znesek 6000 kron (šest tisoč) na leto. — § 3. Ta pogodba je za „družbo sv. Cirila in Metoda“ za dobo desetih let neodpovedljiva, dočim je tvrdka I. Perdan opravičena od te pogodbe tudi pred pretekom te dobe po poprejšnji enoletni pismeni odpovedi odstopiti. — § 4. „Družba sv. Cirila in Metoda“ pa je upravičena to pogodbo pred pretekom pogojene dobe razrušiti, to pa le tedaj, če bi tvrdka I. Perdan nepravilno postopala in bi se vršile kake nerednosti, vsled katerih bi bila družba oškodovana. — § 5. Vžigalice morajo biti tudi v bodoče glede kvalitete take vrste kakor so bile doslej ter morajo nositi na zunanji tisto etiketo, kakor doslej. — § 6. S to pogodbo se razveljavljajo vse prejšnje pogodbe, katere je družba sklenila glede razpečavanja vžigalic s tvrdko I. Perdan. — Le glede vžigalic, katere je razpečala tvrdka do 1. (prvega) julija tega leta, velja še prejšnja pogodba in je glede teh razpečanih vžigalic tvrdka I. Perdan zavezana brez zamud družbi podati račun. — § 7. Dokler traja predležeta pogodba, ne sme družba „sv. Cirila in Metoda“ nobenemu drugemu poveriti prodaje in zaloge takih in enakih vžigalic, ki se prodajajo na korist „družbe sv. Cirila in Metoda“ v Ljubljani. — § 8. Tvrdka I. Perdan je zavezana „družbi sv. Cirila in Metoda“ o prodanih vžigalicah dati vsako četrtletje natančen obračun in pri tej priliki družbi izročiti dotične doneske, od katerih pa mora vsak četrtleten donesek znašati najmanj 1500 K (petnajst sto). — § 9. Ta pogodba se je napravila v dveh enako se glasečih izvodih, od katerih dobi vsak pogodnik po en izvod. — V Ljubljani, dne 20. julija 1907. Luka Svetec l. r., prvomestnika namestnik. A. Hudovernik l. r., blagajnik. Josip Perdan l. r.

— **Vzorna pravila za izobraževalna društva** je založilo ljudsko-izobraževalno društvo „Akademija“ v Ljubljani. Ob ustanavljanju novih izobraževalnih organizacij mnogokrat dela sestava pravil in njih petkratni prepis take težkoče, da se zavleče ustanovitev kar za več mesecev, ko že gine veselje do društva. Da pomore vsem onim, ki hočejo ustanoviti novih izobraževalnih društev (čitalnici,

delavskih, kmetskih izobraževalnih in bralnih društev), je založila „Akademija“ vzorna pravila, v katera je treba le še vpisati ime in sedež društva, jih kolekovati in vpsolati z naznanjajočo prošnjo na vlado. Petero izvodov teh pravil je dobiti franco pri ljudsko-izobraževalnem društvu „Akademija“ v Ljubljani, če se ji v naprej pošlje 50 v ali v denarju ali v znamkah.

— **Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev** ima dne 24., 25. in 26. t. m. v Radovljici svojo XIX. glavno skupščino. Za letošnjo glavno skupščino so zglasene sledeče razprave: 1. Slovensko zadružništvo in sodelovanje učiteljstva pri njem. O tej točki poroča gosp. Vlado Pušenjak, potovalni učitelj, ki ga je določila v to „Zadružna Zveza“ v Celju. 2. Neizmernost prostora in časa. Poročevalec gosp. Henrik Schreiner, c. kr. učit. ravnatelj v Mariboru. 3. Roditeljski večeri. Poročevalec gosp. Jakob Dimnik, nadučitelj v Ljubljani. 4. Naše šolstvo. Poročevalec gosp. Janko Likar, učitelj v Ljubljani. 5. Poročilo o posvetovanju delegatov glede snovanja avstr. slovenske učiteljske zveze. Poroča gosp. Drag. Pribil, c. kr. okrajni šolski nadzornik na otoku Krku. 6. Na delo med ljudstvo! Govori gosp. Anton Pesek, učitelj v Narapljah pri Ptujski gori.

— **Legar se še vedno širi.** V domobranski vojašnici se še vedno dogajajo slučajni nove obolevosti. Sedaj pa bolezen ni več direktnega izvora iz Postojne, temveč je že posledica hišne okuženosti. Torej vse tiste „stroge“ na vojaški način izpeljane uredbe niso mogle zabraniti razširjenja bolezni. Vzrok temu pa je, da se vse take uredbe izpelje vedno doslovno, kakor so napisane na papirju, da bi se jih pa danim razmeram prilagodilo, za to pač nedostaje sposobnih moči. Tu ne pomagajo znaki „sovražnikov“ na čepicah, temveč bi bilo treba dati akcijo v roke strokovnjakov, tem pa prepustiti potem popolnoma prosto roko, da uredijo varnostne naprave ne glede na vojaški usus popolnoma po svoji vesti. Precej nespametno izvedena je tudi kontumaca, ki prepoveduje sicer privatno občevanje vojakov med seboj, ki pa dovoli skupno večbanje. Kakor, da bi se infekcija bala vojaškega poveljevanja.

— **Brezobzirnost napram rezervistom.** Dan na dan prihajajo nove pritožbe o brezobzirnem ravnanju z rezervisti naših polkov. Na vse načine je preskrbljeno, da se jim itak težko stanje še kolikor mogoče otežkoči. Nameščeni so v stari cukrarni, v prostorih, ki niso kar nič podobni človeškemu bivališču. Zadržani so, potem smrad iz stranišča in od drugod, nezadostna in skrajno slaba hrana; to so dobrote, s katerimi obsipujejo može, katere so iz srede svojih družin in od najnujnejšega dela za svoj in svojih kruh iztrgali in poklicali v vojake, kjer so na milost in nemilost izročeni od dne do dne surovejšim častnikom in podčastnikom. Naš vojaški reglement je sploh kakor za nalašč pripraven, da vzgaja v šaržah surovost in brezobzirnost, ker nikjer in nikoli ne štiti nižjega. Niti z zadostno zdravniško pomočjo niso preskrbljeni naši ubogi rezervisti, tako da se je dogodil slučaj hipne in nevarne obolevosti; bolnik pa je moral ure in ure zamačati na zdravniško pomoč in potrebne tozadevne odredbe. Treba bo na vsak način, da se o takem ravnanju v državni zbornici spregovori enkrat odkrito besedo in potem temeljito obračuna s kriveci. Davkoplačevalci redijo celo armado, naj tudi oni odločujejo o razmerah v njej!

— **„Sokol Ljubljana“.** Ustanovni občni zbor telov. društva „Sokol Ljubljana“ vršil se bo sredi meseca septembra. Natančneje podatke objavi se pravočasno.

— **Telovadno društvo „Ribski Sokol“** priredi veliko slavnost ob priliki razvitja društvenega prapora v Ribnici, dne 8. septembra 1907. Sodeluje polnoštevilna ljubljanska društvena godba. — Vzpored slavnosti: Na predvečer, v soboto, dne 7. septembra: 1. Ob 7. uri zvečer mirozov in podoknica kumici blagorodni gospej Štefaniji dr. Schifferjevi. 2. Neposredno po mirozovu koncert v Arkovem salonu. Vstopnina za osebo 1 K, za obitelj 3 K. V nedeljo, dne 8. septembra: 1. Ob pol 6. uri zjutraj budnica. 2. Ob pol 10. uri dopoldne sprejem gostov na kolodvoru. 3. Razvitje prapora po dopoldanski službi božji. Slavnostni spreved po trgu. 4. Ob pol 1. uri popoldne skupni obed v gostilni br. Andreja Podboja. Kuvert za osebo 2 K. 5. Ob 3. uri popoldne javna telovadba. — Zvečer ljudska veselica v prostorih br. Andr. Podboja. Vstopnina 40 vinarjev. Bratje Sokoli v kroju so vstopnin prosti. Glede prenočišča in skupnega obeda naj se prijavi udeleženci do 1. septembra pri društvu.

— **Sokolska slavnost v Ribnici.** V Ribnici se delajo velike priprave za 8. septembra. Slavnostni odbor sestoji iz 20 bratov Sokolov ter ima več pododsekov (dekoracijski, stanovanjski, veselilni, sprejemni odsek itd.). Od vseh strani se obeta mnogobrojen poset. Pri javni telovadbi nastopijo tudi ljubljanske telovadke, katerim se pridruži 18 ribniških telovadk. Odbornužno prosi vsa bratska in druga društva kakor tudi posameznike, da blagohotno naznanijo do 1. septembra svojo udeležbo. Ako bode zadosti udeležnikov, se priredi posebni vlak, kateri bi šel nazaj iz Ribnice v pondeljek proti jutru. Na ta način je vsem dana prilika, da pridejo pravočasno nazaj, kajti redni vlak pride šele ob

poldevetih dopoldne v Ljubljano, kar je za gotove sloje vsekakor nekoliko prepozno. Tudi Novomeščani nameravajo posebni vlak, ki bi se lahko potem z ljubljanskim v Grosuplju združil.

— **Napad v drevoredu.** Dne 21. t. m. zvečer je v Lattermannovem drevoredu v Ljubljani napal brezposelni delavec Josip Žagar z nožem zavratno delavca Franceta Rojca iz Spodnje Šiške in ga tako težko poškodoval, da so ga morali z rešilnim vozom prepeljati v bolnico.

— **Jeseniška podružnica družbe sv. Cirila in Metoda** se je razdružila in poslala je svoje knjige vodstvu v Ljubljano. Njen načelnik bil je župnik Zabukovec in razdružitev je tudi njegovo delo. Razdirajoče delo v družbi se torej nadaljuje in vedno jasneje se kaže, da se niti na eni niti na drugi strani ne gre za narodno delo, temveč zgolj za strankarstvo in za osebno maščevalnost. Zato, ker so zakrivali posamezniki in strankarstva razpor, trpeti mora sedaj stvar, ki je dobra in v narodnem oziru veljavna. Ne glede na to, da je tudi nadaljevanje razdirajočega dela v naši šolski družbi neodpustljiv naroden greh, moramo imenovati taktiko klerikalne stranke v tej zadevi napačno in stranke, ki zaupa v svojo moč, nevredno. Kajti ravno one podružnice, ki so v njenih rokah, morala bi držati in strogo gledati na njih uspevanje, gledati bi morala, da se množi njih število, da se ustanovljajo vedno nove v lastni stranki. S tem bi se prišlo konečno do zmage in storilo bi se pri tem narodno delo. Razdiranje v taki družbi je pa narodno izdajstvo.

— **Smrt vsled elektrike.** Anton Kleindienst, 21letni ključavničar iz Radovljice, je imel dne 18. t. m. delo pri električni dvigalnici v tovarni Kranjske industrijske družbe na Savi. Pri tem se je dotaknil nekoliko električne žice, nakar ga je streslo in je pal kakih 10 metrov globoko na železni tlak. Bil je na mestu mrtev. Krivda zadene one, ki se niso spomnili, da se ima ob popravljanju električni tok zapreti, posebno še, če je dotični delavec še-le malo časa uslužben v tovarni.

— **Letovišcarjev na Gorenjskem** je letos kljub ne posebnemu ugodnemu vremenu mnogo tudi v Kranjski gori, Mojstrani in Dovjem ter Beli peči in v hotelu Mangart, čeprav se je otvorila nova alpska železnica in s tem Bohinj in Spodnja Koroška. Zlasti Čehov prihaja vedno več v prekrasno Gorenjsko dolino, kar nas more posebno veseliti, ker z njim prihaja nov duh narodne zavesti in narodnega ponosa v te nemškemu navalu toli izpostavljenem kraju. Kajti posebno to je na njih pohvalno omeniti, da se trudijo razumeti se s Slovencem slovenski ali češki in ne nemški. Društvo za privabitev tujcev v Mojstrani in letoviško društvo v Kranjski gori delujeta marljivo; prvo je napravilo novo senčno pot do Peričnika in več klopi, drugo več potov s krasnimi razgledi, mnogimi mizami in klopami. Dela je pa še veliko, zlasti tudi v notranji organizaciji krajev glede cen in preskrbljevanja z živili.

— **Ukraden konj.** Preteklo nedeljo zvečer je zaspal zraven neke šupe pri Šmarijah posestnik Ivan Bernik iz Rakovnika pri Medvodah. Konja je privezal zraven sebe. Ko se je zbudil, je videl, da mu je neki neznan tat odpeljal konja, ki je črn, 14 1/2 pestij visok in 12 let star. Konj je vreden 130 K.

— **Roparski napad.** Dne 18. t. m. okoli polu osmih zvečer je javil posestnikov sin Ivan Račič iz Senožeti, okraja Krško, krški žandarmeriji, da ga je, ko je šel z nekim topničarjem proti Cesti, dotični topničar napal s svojim orožjem in mu zagrozil, če mu ne da svojega denarja, da mu odseka glavo, nakar mu je Račič izročil svojo denarnico, v kateri je imel 14 K. Topničar je zbežal nato proti Krškemu, ta pa za njim. Na Glavnem trgu je ustavil topničarja neki stražmošter in temu je topničar pripovedoval, da ga je neki civilist, s katerim je šel proti Cesti, vrgel na tla in ga oropal 6 K. Ker sta bila Račič in topničar, ki mu je ime Vichiet, močno pijana in sta tudi oba sumljiva, so Račiča zaprli pri okrajnem sodišču v Krškem, Vichieta so izročili njegovemu predstojništvu.

— **Požar.** Dne 20. t. m. popoldne ob 6. uri nastal je v Slatenek, občine Sušje, okraj Ribnica, ogenj. Zgoreli sta dve hiši in skedenj. Da se ogenj ni razširil je zahvaliti vrliim sosedom Zapotočanom, ki so tudi takoj prihiteli na pomoč. Prišli so tudi gasilci iz Ribnice in Sodražice in naposled še od sv. Gregorja. V prvem strahu bila je velika panika, nered in velik hrup. Ker se pa ogenj ni razširil se je ljudstvo kmalo pomirilo. Kar so prvotno iznosili iz poslopij, spravili so kmalu zopet nazaj. Obzalujemo občino, da se ne preskrbi sama z gasilnim orodjem, ko ima vendar toliko moči, da bi zamogla ustanoviti lepo gasilno društvo.

— **Strelna ubila konja in kokoš.** V Hrovači poleg Ribnice je udarila v sredo, 21. t. m. ob 6. uri zjutraj v tik potoka Bistrice stoječo vrbo. Od nje si je izbrala pot na streho gospodarskega poslopja Franceta Puelj, s strehe skozi seno v hlev, v katerem je stalo dvoje konj in ena krava. 16letni Pueljev sin je stal med obema konjema. Strelna je ubila pri zidu stoječega konja, drugemu konju in kravi se ni nič zgodilo. Samo slučaj je bil, da ni ubila tudi posestnikovega sina, ki je stal tik ubitega konja, ka-

kor tudi, da se ni poslopje vnelo, ker je šla strela, kakor dokazano, skozi s senom natlačeno podstrešje. V hlevu je nastal silen smrad, skozi k sreči odprta hlevna vrata pa se je začelo kaditi. Fant je bil dve uri gluhi, druge nezgode na njem ni. Čudno je tudi, da je ubila ista strela v drvarnici eno kokoš. Posestnik Pucelj je občutno prizadet, ker bi ne dal šestletnega konja pod 600 kron.

— „Prosveta“ na kočevski meji. Dne 15. t. m. se je otvorila v Novem Kotu in v Loki na kočevski meji od „Prosvete“ ustanovljena knjižnica. Povodom slavnostnega otvorjenja vršil se je v Novem Kotu (občina Dragaja) javen ljudski shod, na katerem je bilo zbranih nad 200 Slovencev iz raznih pokrajin; bili pa so častno zastopani tudi Hrvati, ki so prihitali iz bližnjega Čobra v obilnem številu. Po otvoritvi knjižnice v Loki, vršila se je lepa, v teh krajih redka slavnost, polna navdušenja za napredek Slovenstva in za vzajemnost Hrvatov in Slovencev v boju zoper skupnega sovražnika Nemca. Na shodu in pri slavnosti čuli so se navduševalni govori. Govorili so predsednik „Prosvete“ g. E. Rekar, g. Ivan Rus iz Loškega potoka, g. Debeljak, Hrvat g. dr. Polič, okrajni glavar iz Čabra, g. Pažamet in občinski zastopnik iz Čabra g. Trope. Slavnost in otvoritev knjižnice je za te eksponirane kraje največjega pomena. — Gospod Ivan Rus iz Loškega potoka stekel si je največ zaslug, da je slavnost tako sijajno uspela.

— Štajerske novice. Ko se je ptujka požarna bramba vračala od požara v Mihovecih, so se nekateri njeni člani obnašali tako surovo in žaljivo, da sta bila na tožbo g. B. Zafošnika, uradnika banke Slavije, obsojena radi žaljenja časti trgovca Gvidon Högenwart, lastnik tvrdke Lepoza, na 20 K oziroma dva dni zapora, in gostilničar Friderik Stromayer pa na 10 K oziroma 24 ur zapora in v povračilo sodnijskih stroškov. — Kjer se izziva Slovence, tam tudi celjski sodnijski uradniki ne smejo manjkati. Z „Wacht am Rhein“, huronskim tuljenjem in različnimi, le Nemcem lastnimi psovkami sta sodna avskultanta Altziebler in Petriček (!) v družbi celjske fakinaže izzivala dne 15. t. m. po kolodvorih v Savinski dolini mirno slovensko občinstvo. Dostojnost uradniška seveda s takim nastopom ni prav nič žaljena, ker izhajajo izzivanja iz nemčurjev, ki so naperjeni proti Slovincem; če se pa takim predrznežem od slovenske strani stopi opravičeno na prste, potem se takoj prične tuliti o slovenski surovosti in prvo, kar se natvezi javnosti, je to, da človek med Slovenci niti varen ni svojega življenja. Le sreča, da so med pošteni Nemci še ljudje, ki se sami s studom obračajo od enakih reševalcev nemštva.

— Gornja Radgona v slovenskih rokah. Po 17 letih je prišel s pomočjo zavednih slovenskih kmetov gornjeradgonski okrajni zastop v slovenske roke. Po vročem boju so združeni Slovenci vrgli dne 12. in 22. t. m. izdajico Wratschka in njegove pristaše. Slava zavednim slovenskim kmetom in pogumno naprej v boj zoper nemške izdajice!

— Umor in samomor. Dne 22. t. m. je v Raabu udrl polir Josip Haas v stanovanje mizarja Kleszterja in ustrelil v srce njegovo šestnajstletno krasno hčerko, ki se je imela v kratkem poročiti z nekim požunskim trgovcem ter nato ustrelil tudi samega sebe. Vzrok je nesrečna ljubezen.

— Tržaške novice. Dne 18. t. m. je nakupila v Trstu kmetica Serafina Rosin iz Pierisa v Furlaniji nekaj blaga za predpasnike in med to blago vtaknila dve denarnici; v eni je bilo 50 K denarja, v drugi pa več zastavnih listkov. S tem omotom pod pazduho je šla pred cerkev sv. Antona novega stat, in tam ji je nekdo iztrgal izpod pazduhe omot in nato zbežal. Rosin je sicer nekaj časa tekla za njim, pa ga je kmalu izgubila izpred oči. Nato se je odpeljala v Gorico in šele tam ji je prišlo na um, da je prijavila ves dogodek policiji. — V nekaterih vodnjakih v Trstu je tako malo vode, da jo morajo iti zajemat, da ne skale vse vode in v ta namen postavijo lestvo v vodnjak. Dne 20. t. m. je šel po lestvi v neki tak vodnjak na istrski cesti 14 letni klesarski vajenec Ivan Brumatti. Ko je zajel vodo, se je pa spodteknil in pal nesrečno v vodnjak na neko skalo, da si je zlomil eno rebro. Prepeljati so ga morali v bolnico. — Aretovan je bil dne 21. t. m. 32letni sodar Ivan S., ker je ukral tvrdki G. Albori sod, vreden 9 K.

— Ogenj. Na istrskem otoku Čresu je pričela dne 15. t. m. ponoči goreti hiša g. Kosovela. Zgorelo je podstrešje in drugo nadstropje; vse drugo je ostalo. K sreči se ogenj ni razširil na sosednja poslopja, če tudi je pihala jako nevarna burja. Pri tem sta se pa pripetili dve veliki nesreči. Služkinja Franica Koljevina, ki je spala v podstrešju, vsled ognja ni mogla več dole in zato je skočila od tam na tla in to tako nesrečno, da si je zlomila hrbtnico, da je malo upanja, da bi okrevala. Jeden gasilec pa si je pri odpiranju oken prerezal s steklom roko, da je moral tudi iskati zdravniške pomoči. Škode je okoli 20.000 K, vendar je krita z zavarovalnico.

— Glavna skupščina „Hrvatska stranka prava“ se je pričela 22. t. m. Udeležba je bila velika in tudi mnogo Slovencev se je udeležilo skupščine, med njimi slovenska poslanca Ivan Hribar in Fran Roblek. Pred-

sednik stranke Irgo Tušek je pozdravil zborovalce in še posebno navzoče Slovence. V svojem govoru je naglašal edinstvo med Srbi in Hrvati, ki je neobhodno potrebno za uspešno obrambo Madžarskega nasilstva. Poslanec Hribar je nato poudarjal solidarnost Slovencev z brati Hrvati, glede njihovega boja za neodvisnost in osvoboditev od madžarskega jarma. Nato je prečital poslanec Zagorac strankin program, ki zahteva ravnopravnost in neodvisnost zedinjene Hrvatske napram drugim skupinam Avstro-Ogrske. V svojem nadaljnjem govoru poudarjal je Zagorac potrebo zblisanja z Avstrijo brez posredovanja Ogrske, poudarjal je tudi, da mora vladar kraljevine Hrvatske stolovati v Avstriji in posedovati Štajersko, Kranjsko in Koroško (kot slovenske dežele), s katerimi bi morala biti Hrvatska združena v eno celoto. Nato je predlagal resolucije, v katerih zahteva, da se Hrvatska osvobodi nedostojnega in za kraljevino Hrvatsko pogubnega nagodbenega odnosa s kraljevino Ogrsko in naj se vstvari nova celokupnost vseh jugoslovanskih, avstrijskih dežel, ki bi tvorila samostojno neodvisno telo pod žezlom kralja in hiše Habsburške.

— Koze na Dunaju. Zadnje dni so se jako pričele širiti koze na Dunaju, ki so se zanesle menda po gosjem perju iz Galicije. Vzlic temu, da je število obolelih precej visoko, se vendar ni bati epidemije. Ker so varnostne pravne popolnoma zadostne in ker stavljenje koz obvaruje nadaljnje obolesti. Zeleti bi samo bilo, da se postavnim potom uredi cepljenje koz, če ne, naj bi se pa vsaj ljudstvo zadostno opozarjalo na veliko nevarnost, ki mu preti, če si ne pusti cepiti koz.

— Napad na brzovlak. Dne 19. t. m. so položili neznani zlikovci na železniško progo med postajama Botfala in Földvar dinamitne patrone, ki pa k sreči, ko je lokomotiva brzovlaka nanje zadela, niso drugzega poškodovale nego le nezatno progo, tako, da brzovlak ni niti skočil s tira. Razen tega so počila okna lokomotive in poštne voza.

— Velik požar. V Darmsheimu na Nemškem je dne 21. t. m. ogenj upepelil s pomočjo viharja 68 poslopij. Rešili so cerkev, katere stolp je že gorel, mestno hišo in šolo. 58 rodbin je brez strehe.

Prosveta.

Vohun, roman, angleški spisal J. F. Cooper, je ravnokar izšel v slovenskem prevodu v založbi tiskarne „Edinost“ v Trstu. Zanimiv roman slovečega ameriškega pisatelja izhajal je letos v podlistku „Edinosti“ in je vzbujal mnogo zanimanja. Snov je vzeta iz velikih bojev za svobodo v Severni Ameriki. Prevod je precej dober in knjigo je toplo priporočati kot čtivo, namenjeno v prvi vrsti mladini. Elegantly broširana knjiga s finim, svetlim papirjem, obsegajoča 420 strani male osmerke stane samo 1 K 50 v, po pošti 20 v več. Knjiga je naprodaj v tiskarni „Edinost“ v Trstu in v vseh knjigarnah v Trstu.

Gospodarstvo.

Tržno poročilo.

Denarni promet.

Dunajska borza. Začetkom tedna se dunajska borza ni mogla nič kaj stalno držati vsled poročil iz Londona, ki so naznanjala, da se tam namerava zvišati obrestno mero. Ko se je vendar pokazalo, da so te vesti neutemeljene, se je borza oddahnila in začelo se je zopet povoljno trgovanje. Posebno visoko so se povspele rente, ki zaznamujejo od 0.35 % do 1.1 % večje vrednosti. Alpske, kreditne akcije in delnice deželnih bank so jako zadovoljive. Splošno prihajajo z borze povoljna poročila.

Tudi v Trstu so dunajska borza in zunanja poročila vplivala ugodno, tako, da je kupčija na borzi zopet popolnoma povoljna in jako živahna.

V Zagrebu se denarni promet vedno bolj razvija. Delnice raznih domačih tvrdk kakor tudi denarnih zavodov se jako kupujejo.

Promet s pridelki.

Opaža se čimdalje bolj, da postajajo cene žitu precej stalne, dasi so nekatere vesti, ki prihajajo na borzo, dostikrat neumljive.

Kupci se sicer ne oglašajo mnogo in tudi ne kupijo velikih monžin, vendar je ona nestalnost v ceni in nezanesljivost pri kupcih ponehala, tako, da se je nadejati odslej naprej stalnih cen. Pšenice se proda največ novine, istotako tudi rži. Cena je pa še približno ista kakor prejšnji teden. Podražil se je le ječmen in pa koruza.

Cene za vsakih 50 kg so notirale ab Dunaj:

Pšenica, tiška nova, 78 do 82 kg K 11.80 do K 12.45; banaška nova 76 do 79 kg K 11.— do K 11.30; slovaška nova 76 do 81 kg K 10.95 do K 11.50; nižeavstrijska in moravska, nova K 11.05 do K 11.35. Staro blago je za nekaj vinarjev dražje.

Rž, slovaška 72 do 74 kg K 9.40 do K 9.65; peštanska nova 72 do 74 kg K 9.55 do K 9.75; avstrijska 71 do 74 kg K 9.40 do K 9.65; ogrska 72 do 74 kg K 9.35 do K 9.60. Letošnji pridelek.

Ječmen K 8.90 do K 10.50. Novina.

Koruza, ogrska K 7.15 do K 7.35.

Oves, ogrski srednje vrste K 8.50 do K 8.75; prve vrste K 8.65 do K 8.85.

Špirit kontingentira prompt ab Dunaj K 49.— D, K 49.50 Bl. Nekoliko dražji.

Repno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 95.— D, K 79.—. Cena se je zvišala za 3 K.

Laneno olje vsakih 100 kg prompt ab Dunaj K 71.— do K 71.50. Cena nekoliko padla.

Petrolej vsakih 100 kg: kavkaško rafinirano brez soda, prompt ab Trst, transito K 11.50 D, K 12.— B. Cene se zadnji teden niso nič spremenile.

Meso. Cene za kilogram so sledeče:

goveje meso prednje	K 0.61	do	K 1.60
„ „ zadnje	„ 1.40	„ „	1.76
telečje	„ 0.80	„ „	1.28
svinjsko	„ 1.14	„ „	1.21
ovčje	„ 0.64	„ „	1.20

Živo meso.

Mast za vsakih 50 kg: domača, svinjska, s sodom prompt K 73.50 D, K 74.50 B ab Dunaj.

Slanina, bela z zabojem prompt K 70.— D, K 71.— B ab Dunaj. Pri slanini in masti so cene zopet vedno iste.

Loj, prompt K 41.50 D, K 42.—. B ab Dunaj.

Sladkor, v kockah za 100 kg; brutto K 74.— D, K 75.— B, kristalni sladkor prompt K 65.— D, K 65.50 B ab Dunaj. Sladkorni trg je zelo miren. — Cene vedno enake.

Kava, za vsakih 50 kg: Santos navadna K 40.— do K 42.—, bolja K 52.— do K 54.—.

Trgovsko-obrtna zadruga v Ljubljani. V poslednjem času so se naši slovenski trgovci začeli jako živahno gibati. In priznati moramo, da so dosegli že jako mnogo lepih uspehov. Eden najvažnejših in najlepših uspehov je pa ustanovitev trgovsko-obrtnega denarnega zavoda. V Ljubljani imamo že precej lepo število denarnih zavodov. Predvsem je „Ljubljanska kreditna banka“ — ta ima v prvi vrsti nalogo, da dela za ojačenje naše slovenske trgovine in obrti. Toda žalibože je vodstvo tega zavoda v rokah tujcev, ki nikakor ne poznajo naših gospodarskih razmer in potreb.

Jako čudno se nam zdi, da nimamo Slovence, ki bi bil zmožen voditi tak zavod. Ravno v poslednjem času se pri nas mnogo govori o nameščenju tujih moči. Da pa so na čelu edinega slovenskega bančnega zavoda tujci, tega naši liberalci kar nočejo videti. Toda ne le to — vsi višji uradniki so Čehi. V Ljubljani dva ravnatelja, dva prokurista, v Celovcu dirigent (ki hodi na šulferajnske veselice), v Splitu prokurist. To je vendar višek brezbrčnosti naših liberalnih mogotcev. Menda smatrajo gotovi krogi naše denarne zavode za to, da dobivajo v njih masne službe ljudje, katerih na tujem ne morejo rabiti. In taki so tudi sadovi — omenimo naj le prejšnjega dirigenta splitske podružnice. Lahko trdimo, da ljubljanska kreditna banka še do danes ni pretrpela udarcev, katere je zadal vsled svoje neznanosti. In kakšen veter veje v tem zavodu, se razvidi iz tega, da so pred nedavnim časom iskali v Žalskem pivovaru knjigovodjo in to mesto razpisali najprvo v čeških listih. Ali ni to kar najslabše izpričevalo za naše trgovsko izobražene moči? In ne bomo se motili prav mnogo, če trdimo, da so ta in enaka premissljevanja prav mnogo pripomogla k temu, da so ustanovili nov denarni zavod, ki naj dela za osamosvojitve slovenske trgovine in za okrepitev mladih slovenskih trgovcev. Zavod ima namen, izboljševati gospodarsko blagostanje svojih članov, zlasti pospeševati njih trgovino in obrt s tem:

- da jim daje posojila in preskrbuje kredit po kolikor moči nizki ceni;
- da sprejema denar na hranilne vloge in tekoči račun proti obrestovanju;
- da priskrbuje svojim članom sredstev v trgovske ali obrtne namene, vlasti tudi dobavnih kavej;
- da pomaga svojim članom pri skupnih podjetjih, osobito skupnem pridobivanju, odnosno pri skupnem razpečevanju trgovskega in obrtnega blaga;
- da ustvarja za svoje člane naprave, ki povzdigujejo trgovsko in obrtno obratovanje, n. pr. blagovna skladišča, prevozna podjetja itd.

Število članov je neomejeno. Vstop je z dovoljenjem načelstva dovoljen vsakomur, kdor se more vezati s pogodbami.

Deleži so dvojni: glavni po 100 kron, opravični po 2 kroni. Jamstvo je omejeno na dvojni znesek deleža.

Ta denarni zavod je, kakor prej omenjeno, kar največjega pomena za naš trgovski in obrtni stan, pa tudi sploh za razvoj našega narodno-gospodarskega življenja. Vsled tega ga kar najtopleje pozdravljamo in mu želimo, da bi prosperoval in se kar najlepše razvijal. Želimo in

upamo, da se naši trgovci in obrtniki z veseljem oklenejo tega zavoda. Naj ne zamudi torej noben trgovec, noben obrtnik prigrasiti svojega pristopa. Prijave sprejema začasno do izvolitve načelnstva odbor trgovskega društva „Merkur“ v Ljubljani.

Kmetijsko poučno potovanje na Češko priredi e. kr. kmetijska družba kranjska prihodnje leto ob priliki kmetijske razstave v Pragi. Na to potovanje že sedaj opozarjamo naše gospodarje, da se vedo pripraviti.

Poslano.

Glede na razna vprašanja, ki so mi došla v zadnjem času, se usojam sporazumno z vodstvom Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani opozarjati slavno narodno občinstvo in zlasti častite gg. trgovce, da ima v zmislu sklenjene pogodbe edino le vdano podpisana tvrdka zaloga vžigalic Družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.

Komur je torej na tem, da podpira to našo zelo važno šolsko družbo, naj kupuje edino le vžigalice z naslednjim napisom na trobojni podlagi: „Vžigalice družbe sv. Cirila in Metoda. Zaloga pri Iv. Perdanu v Ljubljani. Mal položi dar domu na altar! Te vžigalice so v prid družbi sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.“

Ta znamka je oblastveno registrirana pri trgovski in obrtni zbornici v Ljubljani ter je kakršnakoli ponareditev iste strogo prepovedana po kazenskem zakonu.

Cena, ki je primerna izborni kakovosti, vzdržji vsako konkurenco.

V Ljubljani, dne 20. avgusta 1907.

Z odličnim spoštovanjem

Iv. Perdan.

Srajce

raznih vrst in vzorcev (bele, barvaste, nočne itd.), kakor tudi ovratnike, manšete, kravate, brisače itd. — Dobiti je najhitreje in najzanesljiveje pri

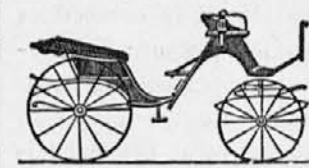
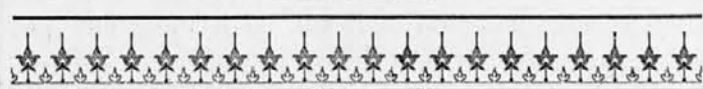
Jaromiru Hušek v Pragi.

(Jaromir Hušek výroba prádla v Praze, Král. Vinohrady.)

Slovanska in krščanska tvrdka.

Dopisuje se v vseh slovanskih jezikih.

Spominjajte se Družbe sv. Cirila in Metoda!

Svojo bogato zalogo
VOZOV

novih in že rabljenih priporoča
izdelovatelj vozov

FRAN VISJAN
v Ljubljani, Rimska cesta št. 11.

Ustanovljeno 1842. Telefon št. 154.

BRATA EBERL

Tovarna oljnatih barv, lakov in firneža. Slikarija napisov. Dekoracijska, stavbinska in pohištvena pleskarija. Električni obrat.

Prodajalna: Miklošičeva cesta 6 nasproti hotela „Union“.

Delavnica: Igriške ulice 6 Ljubljana.

Somišljeniki!

Širite in naročajte povsodi „Novo Dobo“! — Zahtevajte list po vseh gostilnah in kavarnah!

Prva domača dolenska žganjarna
Ivan Rakoše i. dr.

Straža-Toplice

priporoča

Slivovko navadno K 1'— lit.	Tropinovec navad. K 1'— lit.
III. " 1'10 "	III. " 1'10 "
II. " 1'30 "	II. " 1'20 "
I. " 1'50 "	I. " 1'40 "
Drožnik III. " 1'30 "	Brinjevec III. " 1'40 "
II. " 1'50 "	II. " 1'80 "
I. " 1'80 "	I. " 2'— "

Vinsko žganje (konjak) od 3 do 8 K = 7/10 litra.

Spezialiteta „Slovenec“ narodna grenčica narodni liker od K 1'10 do K 1'20 liter.

Destilacija vsakovrstnih najfinejših likerjev od K 1'— do K 1'60 liter.

Uvoz in izvoz čajnega ruma od K 1'— do K 2'— liter i. t. d., i. t. d.

Odpočila se v steklenicah, zabojih in sodih, ter se prazna nepokvarjena posoda sprejme nazaj v račun in sicer steklenice 10 vin. komad in sodi 5 vin. liter franco Straža-Toplice. Na zahtevo se pošljejo vzorci brezplačno!

Poštena in solidna postrežba!

FR. STUPICA

trgovina z železnino in poljedelskimi stroji

Marije Terezije cesta št. 1 poleg „Figabirta“ Ljubljana Valvazorjev trg št. 6 poleg Križev. cerkve.

Največja zaloga slamoreznic, mlatilnic, gepelnov, čistilnic, trijerjev, preš za grozdje in sadje, plugov in bran, pump in cevi za vodo, vino in gnojnice. — Kavnotam se dobijo vedno po najnižjih cenah, železni nagrobni križi, štedilniki, peči, kuhinjska oprava, vse orodje za kovače, ključavnice, kleparje, mizarje in tesarje, portland in roman cement, traverze in železniške šine. Za kmetovalce posebne važnosti so ročno-povlečne grablje, s katerimi naredi jedna oseba v istem času toliko, kakor z navadnimi grabljami šest oseb, dalje plugi patent „Sack“. Posnemalniki za mleko in vsa druga oprava za mlekarno.

Poštena in solidna postrežba!

GRIČAR & MEJAČ

v Ljubljani, Prešernove ulice šte. 9.

Največja zaloga zgotovljenih oblek za gospode, gospe, dečke in deklice. Ceniki zastoj

in poštne prosto.

AVGUST BELLE

Unec pri Rakeku,

prva in edina domača opekarna s sušilnim stiskanjem (Trockenpressung).

Izdeluje zidarsko, zarezno in vso drugovrstno opeko.

Modna trgovina Pavel Magdič, Ljubljana, Prešernove ulice št. 7

Svilnato blago, baržuni, pliši in tenčice.

Čipkasto blago, pajčolani, čipkasti ovratniki, čipke, vložki, svilnate vezentne.

Jabots, Fichus, damski ovratniki in kravate.

Svilnati in baržunasti trakovi.

Pozamentenija, porte in žnore, rezice, krepinice in žnore za tapetnike.

Krepi in flori za žalovanje.

Zlate in srebrne rezice, čipke in žnore.

Serpe

iz svile, čipk in volne.

Nogavice za dame, dekleta in otroke.

Jopice, hlačke, otročeje perilo in odeje za vozičke.

Oprava za novorojenčke, posteljne podloge iz kavčuka.

Sukaneč za šivanje, pletenje in vezenje.

Gumbi in različne igle.

Različne podloge in potrebščine za krojače in šivilje.

Idrijske čipke, vezene čipke in vložki.

Pajčolani za neveste, mirtovi venci.

Damsko perilo, spodnja krila, predpasniki in kopalne obleke.

Modrel in potrebščine za modree.

Glave-rokavice in rokavice za uniformiranje, pletene, letne in zimске rokavice.

Kopalno perilo, dišave, milo in ustna voda.

Krtače za obleko, glavo in zobe.

Srajce za gospode in dečke, spodnje hlače, ovratniki, zapestnice, naprsniki in žepne rute.

Pravo Jagrovo normalno perilo, trikot-srajce, jopice in hlače.

Mrežaste in potne jopice, srajce, čepice in šport-pasovi.

Nogavice, naramnice, odeje in blazine za potovanje.

Kravate, gumbi za manšete.

Za lovce: telovniki, nogavice, rokavice, dokolepice.

Ogrevalci za kolena, meče, prsi, hrbet, trebuh in glavo.

Nahrtniki, ovratniki, roboi.

Narodni trakovi in zastave, narodne čepice, torbice in drugi domači narodni izdelki itd.

Gospod! Berite novice, ker so za Vas važne in koristne!

Razpošiljam po poštne povzetju

za 12 K 50 vin.

krasno, dobro in

moderno opravo

katera obstoji iz sledečih predmetov:

Fina bela ali barvasta srajca št. . . . ?

Dobre spodnje hlače. Lepa spalna srajca.

1 ovratnik po želji. Krasna kravata.

1 par trpežnih nogavic. Močna brisačka.

Izstne naramnice. 3 dobre žepne rute.

Vse v škatlji lepo aranžirano.

Razpošiljam z obratno pošto. Ako bi kaj ne ugajalo, vrnem denar nazaj.

Svoji k svojim! Kupujte samo pri narodnih tvrdkah! Trgovci, ne naročajte blaga pri protislovanskih tvrdkah!